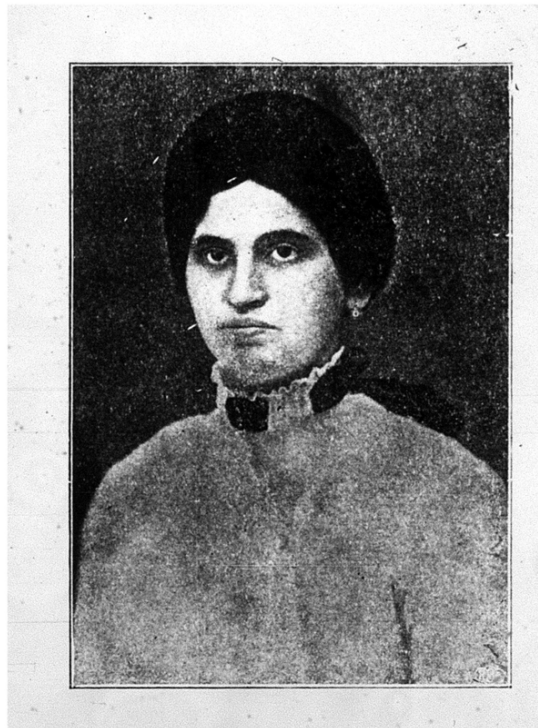

Tradition and Revolution: The Story of the Founding of the Bais Yaakov Movement

Rabbi Shmuel Leshner

BAYT

***Part 2 - The Origins of Bais Yaakov and the Story of Sarah
Schenirer***

Sarah Schenirer (1883-1935)

***Sarah Schenirer: The Mother of Bais Yaakov: Her Lasting Impact
and Legacy***

1) Sarah Schenirer's words, as recounted by Judith Grunfeld in Judith Grunfeld-Rosenbaum, "Sarah Schenirer," in *Jewish Leaders: 1750-1940*, ed. Leo Jung (Jerusalem, 1953), 410-411

And as we pass through the *Elul* days [the month preceding the High Holidays], the trains which run to the little *shtetlekh* [towns] where the *rebbe*s live are crowded. Thousands of *Hasidim* are on their way to spend the *Yamim Nora'im* ["Solemn Holy Days"] with the *rebbe*. Every day sees new crowds of old men and young men in the hasidic garb, eager to secure a place on the train, eager to spend the holiest days in the year in the atmosphere of their *rebbe*, to be able to extract from it as much holiness as possible. Fathers and son travel. . . . Thus they are drawn to Ger, to Belz, to Alexander, to Bobow, to all those places that had been made citadels of concerted religious life, dominated by the figure of a *rebbe's* personality.

And we stay at home, the wives, the daughters, and the little ones. We have an empty *yom tov* [holiday]. It is bare of Jewish intellectual content. The women have never learned anything about the spiritual content that is concentrated within a Jewish festival. The mother goes to the synagogue, but the services echo faintly into the fenced and boarded-off women's galleries. There is much

crying by the elderly women. The young girls look at them as though they belong to a different century. Youth and the desire to live a full life shoot up violently in the strong-willed young personalities. Outside the synagogue, the young girls stand chattering; they walk away from synagogue where their mothers pour out their vague and heavy feelings. They leave behind them the wailing of the older generation and follow the urge for freedom and self-expression. Further and further away from synagogue they go, further away to the dancing, tempting light of a fleeting joy.³¹

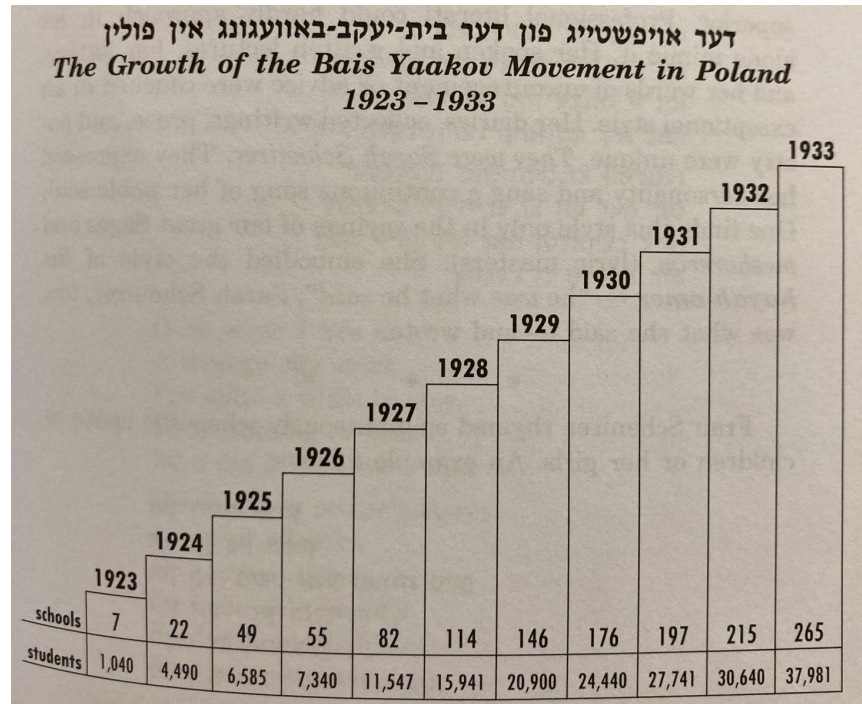

תמונת המחבר

הרב משה דוד ב"ר שמואל פלעש זצ"ל הי"ד

Rabbi Moshe David Flesch (1879-1944)

2) The Growth of the Bais Yaakov Movement in Poland: 1923-1933 Produced in Pearl Benisch, Carry Me In Your Heart, p. 99

3) Joseph Friedenson and Chaim Shapiro, *The Torah World* (1982)

She wrote about her undertaking to her brother—a Belzer *Chassid* living in Czechoslovakia. At first he ridiculed her. But when she insisted that nothing would stop her, he invited her to come to Marienbad: “The Belzer Rebbe is here and we shall ask him.” She invested her last pennies in the trip. Her brother wrote a note (a *tzettel*) to the Rebbe: “My sister wants to educate Bnos Yisrael in the spirit of Yahadus and Torah,” to which the Rebbe replied “**Beracha Ve’Hatzlacha**” (**Blessings and Success**)! These two words gave her all the impetus she needed. And one might add that, at the time, this was the *only* help she received” (emphasis in original).

Agudath Israel's Support of Bais Yaakov

4) Peratei-kol me-ha-ve'idah ha-rishonah shel agudat ha-rabbanim be-Folin (Warsaw, January 23-25)	
<p>11. To educate the daughters in the spirit of yiddishkeit and to learn with them from their early childhood some words of Torah and musar, and commensurate with their age to continue to learn with them their obligations in such a manner that when they reach the age of marriage, they will easily accept the obligations pertaining to the purity of the daughters of Israel. And the members are obliged to establish in their towns for this purpose a special school for the young women</p>	<p>יא) לחנך את הבנות ברוח היהדות וללמוד עמהן מראשית ילדותן מעט מעט ד"ת ומוסר, וכפי רבות שנותיהן כן יוסיפו ללמוד עמהן היובים שעליהן באופן כשיגיעו לפרק נישואין יקבלו בנקל החיובים השייכים לטהרת בנות ישראל, והחברים מחויבים להשתדל שיתיסד בעירם בית ספר מיוחד לזה בעד הנערות.</p>

Dais at the Neshei Agudath Israel at its 1929 Founding

From left to right: Mrs. Fanny Lunzer (London), Rebbetzin Leah Grodzinski (Vilna), Mrs. Henny Schreiber (Vienna), Mrs. Franziska Goldschmidt (Zurich), Mrs. Ernestine Bondi (Vienna), Rebbetzin Feyge Mintshe Alter (Gur), Mrs. Malka Meierovitsh (Riga), Miss Lotka Szczarańska (Sharansky, a teacher at the seminary in Kraków).

The speakers included three wives of distinguished leaders and Bais Yaakov supporters from east Europe, **Abraham Mordechai Alter (the Gerer Rebbe)**, **Chaim Ozer Grodzinski (Chief Rabbi of Vilna)**, and Aharon Levin (the Raysher Rov], and two local women, Mrs Bondi and Mrs Schreiber, who served on the Bais Yaakov committee in Vienna and who had family connections to Samson Raphael Hirsch and the Hatam Sofer and Akiva Eiger, respectively.

Important figures in Bais Yaakov Movement

Rabbi Dr. Leo (Shmuel) Deutschländer (1889-1935)

Eliezer Gershon (Layzer) Friedenson (1899-1943)

Yehudah Leib Orlean (1900-1943)

On a fund-raising mission for Bais Yaakov

Judith Rosenbaum Grunfeld (1902-1998)

Rabbinical Support: Ten Years Later

5) R. Avraham Mordechai Alter (Mi-Admor Mi-Gur) no. 53 (1929)

סה

מאדמו"ר מגור זצ"ל

נ"ג

מכתב הזוק ת"ת יסודי התורה ובית יעקב (משנת תרפ"ט)

ב"ה ג' בהעלותך

אהוביי אנ"ש בק"ק יאנאווי ה' עליכם יחי
באתי לבקש שתשתדלו לגמור החדר יסודי התורה
לסייע לזה הן בכסף והן בגוף אצל אחרים וכן נחוץ
התייסדות בית יעקב כי כל אלה הם חזוק הדת אבטח
כי מה שביכלתכם תעשו.

אקצר ואו"ש ידידכם

אברהם מרדכי אלטר

הגם שידעתי מצוק העת עכ"ז בהכרח לעשות יותר
מהכח.

6) Igros Rav Chaim Ozer, no. 64 (1930)

סדר. קול קורא למען בית יעקב

בזאת אנו פונים אליכם בקריאה נרגשת מעומק ליבנו הכואב על ההריוס הגרול בענין החינוך של בנות ישראל הנלכדות במצורת הכפירה וההתבוללות ע"י בתיה"ם הלא יהודיים והחילונים השונים, עד שמתקיימת רח"ל הקללה של "בניך ובנותיך נתונים לעם אחר ועיניך רואות וכלות".

אנו מבקשים מכם, אחים יקרים, אל תחטאו בילדכם, למוסרם למולך של בתיה"ם השונים ובתיה"ם החילונים, אשר כל באיהם לא ישובו, חוסו על נפשותיכם ועל נפש בנותיכם ומסרו את חינוכם אך ורק לידי מוסדות החינוך הנקראים "בית יעקב", אשר בהם הם יתחנכו בדרך האמונה ומסורת היהדות, ויהיו בעוה"ש"ת בנות נאמנות לתורתם ואמונתם.

מוסדות "בית יעקב" כבר קנו לעצמם שם טוב ונצחי בהצלחת פעילותם לטובת החינוך הדתי של בנות ישראל, מוטלת על כן עליכם חובה קדושה לחמוך בהם ולעזורם ככל האפשר, ובראש ובראשונה לשלח לשם את בנותיכם.

הדפסה ברולוצית מסן - להדפסה איכותית ודפוס ישיבת מן תחבנה
אגרות ר' חיים עזר - א: גרונזנסקי, חיים עזר בן דוד שכמה (1870/20) עמוד מס: 85 הדפס ע"י אוצר החכמה

טט

חינוך

בטוחים אנו כי קריאתנו זו תחדור לליבותיכם ותעורר אתכם להקנות חינוך דתי מסורתי לבנותיכם בביתיה"ם של "בית יעקב", ובזכות זה תוכו לראות מהם דור ישרים יבורך
כעתירת החותמים בברכת התורה ומצפים לישועת עמנו והרמת קרן תה"ק, בשם אגודת הרבנים בפולין (בשנת תר"ץ).

יצחק קאסאווסקי אב"ד וואלקאייסק
זלמן סורוצקין אב"ד לוצק
אהרון וואלקין אב"ד פינסק
יהודה לייב פיין רב רסלונים
חוקי' יוסף מישקובסקי אב"ד קרייניץ

חיים עזר גראדזענסקי ווילנא
אהרן לעווין אב"ד רישא
מנחם מנדל אלטער אב"ד פאביאניץ
יצחק זעליג מאקאצק אב"ד סאקלוב
שלמה דוד כהנא ווארישא

7) The Chafetz Chaim's Letter to the Community of Fristik (Frysztak) (1933)

א בריעף פון הייליגען גאון רבן של כל בני הגולה החפץ חיים זצ"ל

ב"ה, יום כ"ג לחדש שבט, תרצ"ג

אל כבוד האלופים הנכבדים הוכבי ומוקירי תורה החרדים לדבר
ד' אשר בעיר פריסטיק יצ"ו.

כאשר שמעתי שהתנדבו אנשים יראים וחרדים לדבר ד' ליסד
בערים בי"ם בית יעקב ללמוד בו תורה ויר"ש מדות ודרך ארץ זו תורה
לילדות אחב"י. אמרתי לפעלם הטוב יישר ד' חילם ומעשה ידיהם יכונן
כי ענין גדול ונחוץ הוא בימינו אלה. אשר זרם הכפירה ר"ל שורר בכל
תקפו והחפשים מכל המינים אורבים וצדים לנפשות אחב"י וכל מי
שננעה יראת ד' בלבבו המצוה ליתן את בתו ללמוד בכי"ם זה. וכל
החששות והפקפוקים מאיסור ללמוד את בתו תורה אין שום בית מיחוש
לזה בימינו אלה. ואין כאן המקום לבאר באריכות.

כי לא כדורות הראשונים דורותינו אשר בדורות הקודמים הי'
לכל בית ישראל מסורת אבות ואמהות לילך בדרך התורה והדת ולקרא
בס' צאינה וראינה ככל ש"ק. משא"כ בעוה"ר בדורותינו אלה. וע"כ
בכל עוז רוחנו ונפשנו עלינו להשתדל להרבות בתי ספר כאלו ולהציל
כל מה שיש בידינו ואפשרותינו להציל.

הכותב למען כבוד התורה והדת

ישראל מאיר הכהן